

OÜ Mammograaf juhataja Theo Raudsepp rõhutab, et varakult avastatud vähki on võimalik ravida.
Foto: Liis Treimann

Kontroll aitab rinnavähile jälile jõuda

11.10.2006 00:01
Kadi Lubi, Tartu Ülikooli magistrant

OÜ Mammograaf juhataja radioloog Theo Raudsepp tõrjub levinud kahtlusi, et rindade mammograafiline uuring on valus ja ebameeldiv, ning rõhutab, et varakult avastatud muutused alluvad tõhusalt ravile.

Mida tähendab rinnavähi sõeluuring ja keda sinna kutsutakse?

Rinnavähi sõeluuring on kindlas vanuserühmas valdavalt kaebusteta naiste kontrollimine, et rinnavähk varajases staadiumis avastada, mil teiste uurimismeetoditega ei ole haigust veel võimalik tuvastada. Uuringu standardmeetod on rindade mammograafiline uuring.

Oluline on see, et uuritakse kindlaks määratud ajagraafiku järgi, tavaliselt on selleks kaks aastat. Praegu kuuluvad Eestis uuringu rühma 50–59-aastased naised. Sõeluuringule kutsutakse naised, kellel on haigekassa ravikindlustus, ning neile saadetakse nimelised kutsed.

Miks kasutatakse sõeluuringus rindade röntgenlõbivaatust, mitte ultraheliuuringut?

Rindade röntgenlõbivaatust ehk mammograafiat kasutatakse sõeluuringus selle küllaltki kõrge tundlikkuse ja spetsiifilisuse tõttu, ning tänu sellele saab rinnanäärme muutusi avastada algjärgus.

Mammograafilise uuringu eelis on selle tegemise kiirus, sest niimoodi saab uurida rohkem inimesi kui teiste meetoditega.

Ka nõuab rinnanäärmete ultraheliuuring head aparatuuri ja kogenud spetsialiste, praegu ei ole veel võimalik kogu uuringut täies mahus salvestada. Ultraheliuuringu puhul ei ole kehtestatud ka standardeid ehk kvaliteedikriteeriume, mis mammograafilisel uuringul olemas on.

Kirjeldage mammograafilise uuringu protseduuri. Kas see on naisele ohutu?

Mammograafilisel uuringul asetatakse rind plaadile, mille all on filmiga või digitaalse retseptorplaadiga kassett või täisdigitaalne retseptorplaat. Teise plaadiga surutakse rind õhukeseks ja seejärel tehakse röntgenülesvõte. Mõlemast rinnast tehakse kaks ülesvõtet eri vaates. Uuring võib olla pisut ebamugav ja vahel ka valu tekitada. Tänapäevastel mammograafidel on kiirguskoormus rinnanäärmekoele väiksem ning see ei ole tervisele ohtlik.

Rääkige lähemalt mammograafiabussist.

Kahel viimasel aastal on mobiilne mammograaf kolinud bussi, kus on uuringute tegemiseks vajalik aparaat. Bussis on oote-, mammograafia- ja tehniline ruum. Tehnilises ruumis tehakse andmetöötlust ning sealt saadetakse pildid elektrooniliselt Tallinna pildiarhiivi.

Millistes kohtades mammograafiabuss käib ja mille järgi sihtkohad valitakse?

Mammograafiabuss käib põhiliselt maakonnakeskustes ning sellistes kohtades, kus pole vastavat aparatuuri ja on vähe uuritavaid.

Buss peatub haigla, polikliiniku või perearstikeskuse juures. Asukoht on valitud just selline, mis on naistele hästi teada ning kust selle hõlpsasti üles leiab.

Kuidas pääseb sõeluuringule naine, kelle kodukohta mammograafiabuss ei jõua?

Töö jätkub, et parandada sõelmammograafia kättesaadavust maakondades, sest seal on mammograafiabussi külastatavus oluliselt suurem võrreldes linnades paiknevate mammograafiaüksustega.

Kas tulemused antakse teada kohe pärast mammograafilist uuringut?

Vastuse uuringutulemustega saadab naisele uuringu teinud asutus kirja teel 14 päeva jooksul.

Kui uuringul leitakse rinnavähk, mida peab naine edasi tegema?

Kui mammogrammidel leitakse täpsustamist vajavaid muutusi, kutsutakse naine lisauuringutele, näiteks ultraheliuuringule ja täiendavale mammograafiale. Vajadusel võetakse kahtlustatavast piirkonnast koetükike, mille abil määratakse lõplik diagnoos. Lisauuringuid tehakse 2,5–5 protsendile uuritutest.

Juhul, kui rinnanäärmevähk on tõestust leidnud, suunatakse naine lisauuringutele või ravile Põhja-Eesti regionaalhaigla onkoloogia üksusesse või Tartu Ülikooli kliinikumi hematoloogia-onkoloogia kliinikusse.

Kas mammograafilistes sõeluuringutes osalemine on aktiivne?

Iga järgmine aasta on olnud eelmisest parem ning sõeluuringus osalemine on paranemas. Aktiivsemad on maakondade naised, Tallinnas ja Tartus on aktiivsus väiksem.

Miks peab naine mammograafilisele uuringule minema?

Kui avastatakse algstaadiumis olev rinnanäärmevähk, on ravitulemused oluliselt paremad kui hilisemas staadiumis avastatud rinnavähi puhul.